

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Facultat de Filologia

Grau en Lingüística

CONFIGURACIÓ DE LA PERIFÈRIA INICIAL ORACIONAL:
DIFERÈNCIES ENTRE L'ANGLÈS, L'ALEMANY I EL CATALÀ

Treball Final de Grau

Maria Moll Wern
Cardedeu, juny 2018

Tutors: Joana Rosselló i Jordi Fortuny
Directors: Lourdes Romera i Albert Bastardas
Curs acadèmic: 2017-2018

CONFIGURACIÓ DE LA PERIFÈRIA INICIAL ORACIONAL: DIFERÈNCIES ENTRE L'ANGLÈS, L'ALEMANY I EL CATALÀ

Maria Moll Wern
Cardedeu, juny 2018

Resum

Aquest treball es fixa en el grau d'implicació de la perifèria inicial en la derivació d'oracions transitives de força il·locutiva declarativa o interrogativa en anglès, alemany i català. La descripció de la configuració de la perifèria inicial en aquestes tres llengües ha de servir per comparar les diferències estructurals que presenten. Aquestes diferències conviden a qüestionar el caràcter suposadament universal del principi de projecció ampliat (PPA) i, de retruc, la postulació dels pronoms fonèticament buits *pro* i *pro_{EXPL}* en les llengües de subjecte nul. Per altra banda, una caracterització més flexible del subjecte i l'esfera ST ha de permetre proposar una definició per a la perifèria inicial que no depengui dels requeriments del PPA.

Paraules clau: perifèria inicial, principi de projecció ampliat (PPA), llengües de subjecte nul o *pro-drop*, llengües de subjecte explícit o no *pro-drop*, trets de T, concordança

Abstract

This dissertation looks at the extent to which the initial periphery is involved in the derivation of English, German and Catalan transitive sentences of declarative or interrogative illocutionary force. Describing the configuration of the initial periphery in these three languages serves the purpose of comparing and contrasting its structural differences. These differences challenge whether the Extended Projection Principle (EPP) should be considered universal, and question the apparent evidence for *pro* i *pro_{EXPL}* in so-called *pro-drop* languages. Furthermore, a more flexible approach to the TP layer and the status of the subject lays the groundwork for a definition of the initial periphery which is not dependent on EPP requirements.

Key words: initial periphery, Extended Projection Principle (EPP), *pro-drop* language, non-*pro-drop* languages, T features, agreement

Zusammenfassung

Die vorliegende Arbeit untersucht, inwiefern die linke Satzperipherie in der Derivation englischer, deutscher und katalanischer transitiver Deklarativ- und Fragesätze eine Rolle spielt. Die Konfiguration der linken Satzperipherie dieser drei Sprachen zu beschreiben dient dem Vergleich ihrer strukturellen Unterschiede. Diese Unterschiede stellen sowohl den Universalcharakter des Extended Projection Principle (EPP) in Frage, als auch die Notwendigkeit der phonetisch leeren Pronomen *pro* i *pro_{EXPL}* in Pro-Drop-Sprachen. Darüber hinaus dient eine flexiblere Herangehensweise an die TP (Tempus-Phrase) und den Status des Subjekts dem Ziel, die linke Satzperipherie ohne Rücksicht auf das EPP zu definieren.

Schlüsselwörter: linke Satzperipherie, Extended Projection Principle (EPP), Pro-Drop-Sprachen, Non-Pro-Drop-Sprachen, T-Merkmale, Kongruenz

Agraïments

A na Joana Rosselló i en Jordi Fortuny. L'elaboració d'aquest treball i la interacció amb vosaltres aquests últims mesos ha estat, sens dubte, una de les meves experiències preferides de la carrera. He après un munt. Mil gràcies per tot el vostre suport i ajut.

A la Lourdes Romera i l'Albert Bastardas per tot el suport logístic.

A mon pare, perquè des que tinc consciència m'ha envoltat sempre de llibres i llengües. I perquè li dec els gens que m'han permès aguantar tantes hores davant d'una pantalla d'ordinador escrivint. Meinem lieben Mämchen, weil sie immer verstanden hat, dass mir an Sprache(n) mehr liegt als an Chemie.

A en David, per tot.

Índex

1 INTRODUCCIÓ	4
1.1 Plantejament inicial	4
1.2 Objectius del treball.....	5
1.3 Metodologia	5
2 MARC TEÒRIC	7
2.1 A mig camí entre la Teoria de la Recció i del Lligam i el Programa Minimista	7
2.2 El domini sintàctic que ens ocupa	8
2.3 Hipòtesi del subjecte intern	9
2.4 La perifèria inicial: una definició restringida	12
2.5 Qüestions de desplaçament	12
2.6 Recapitulació	13
3 TIPOLOGIA DE LES TRES LLENGÜES EN QÜESTIÓ.....	14
3.1 L'anglès i l'alemany, llengües de subjecte obligatori.....	14
3.2 El català, llengua de subjecte nul	15
3.3 Recapitulació	17
4 LA CONFIGURACIÓ DE LA PERIFÈRIA INICIAL EN ANGLÈS	18
4.1 Compliment del PPA	18
4.2 Verbs lèxic, verbs auxiliar i la còpula	18
4.2.1 Oracions interrogatives	19
4.2.2 Oracions subordinades	21
4.3 Recapitulació	22
5 LA CONFIGURACIÓ DE LA PERIFÈRIA INICIAL EN ALEMANY	23
5.1 Fenomen V2 i les oracions principals declaratives	23
5.2 Oracions subordinades	24
5.3 Oracions interrogatives	24
5.4 Compliment del PPA	25
5.5 Recapitulació	26
6 LA CONFIGURACIÓ DE LA PERIFÈRIA INICIAL EN CATALÀ	28
6.1 Universalitat del PPA: posició del subjecte	28
6.2 Desplaçament del verb	29
6.3 Recapitulació	31
7 DIFERÈNCIES OBSERVABLES ENTRE LA PERIFÈRIA INICIAL EN ANGLÈS, ALEMANY I CATALÀ	33
7.1 Diferències pel que fa al subjecte	33
7.2 Contra el supòsit que subjecte equival a especificador d'ST.....	33
7.3 Característiques de la perifèria inicial: Proposta per a una definició àmplia	34
8 CONCLUSIONS.....	35
BIBLIOGRAFIA.....	36

1 INTRODUCCIÓ

1.1 Plantejament inicial

Les tres frases en anglès, alemany i català als exemples (1), (2) i (3) són canòniques en tant que són declaratives, simples i, tret que es marqui prosòdicament algun constituent (cp. *EN JOAN estima l'Anna*), no provoquen en el receptor cap efecte informatiu inesperat.

- (1) John loves Anna.
- (2) Johann liebt Anna.
- (3) En Joan estima l'Anna.

D'entrada, una anàlisi comparativa superficial d'aquestes tres frases transitives apunta a un funcionament sintàctic idèntic. Sembla bastant evident que els constituents són els mateixos i que es disposen seguint el mateix ordre lineal. Aquesta anàlisi, però, pecaria de poder explicatiu i generalitzador. És assumit, de fa ja molt de temps, i en la tradició generativista en particular, que "les operacions gramaticals són dependents de l'estructura i no aprofiten dependències lineals" (Hornstein et al, 2005: 218). De fet, un dels objectius de l'anàlisi sintàctica és fer paleses aquestes operacions que permeten formular diverses expressions lingüístiques (*derivacions*), com ara les frases declaratives dels exemples que hem vist, però també frases interrogatives, o subordinades, per exemple.

Tot i ser operacions separades, hem de pensar que les derivacions declaratives i interrogatives segueixen passos comuns i comparteixen alguns trets estructurals. Si concloem que les tres frases de l'inici són estructuralment iguals, explicar les derivacions de les frases interrogatives seria molt costós des d'un punt de vista de l'economia de l'explicació científica. Una manera prou fàcil de veure-ho és comparant les frases declaratives de l'inici amb les frases interrogatives a (1b), (2b) i (3b).

- (1) a. John loves Anna.
b. Who does John love?
- (2) a. Johann liebt Anna.
b. Wen liebt Johann?
- (3) a. En Joan estima l'Anna.
b. A qui estima en Joan?¹

De la mateixa manera que el constituent *Anna* o *l'Anna* és l'objecte directe del verb a les frases declaratives, ho és *Who*, *Wen* o *Qui* a les frases interrogatives: la dependència estructural és la mateixa, però l'operació gramatical necessària per formular una

¹ Optem per precedir l'interrogatiu *qui* de la preposició *a*, per evitar confusió entre el subjecte i l'objecte directe.

interrogativa és diferent i requereix un desplaçament a la perifèria inicial² (entenguem aquest domini, de moment, com l'inici de les frases). Salta a la vista la presència d'un auxiliar en anglès que no és necessari en alemany o català. Veurem, de tota manera, que aquest no és l'únic motiu que fa pensar que la perifèria inicial en anglès, alemany i català es configura de manera diferent.

1.2 Objectius del treball

Amb el criteri de l'*adequació explicativa* en ment,³ les dades lingüístiques primeres ens haurien de permetre, per una banda, de donar compte dels trets estructurals compartits entre les derivacions declaratives i interrogatives en anglès, alemany i català i, per una altra banda i alhora, demostrar que, mentre que aquests trets en bona part es comparteixen intralingüísticament, no es comparteixen a la força interlingüísticament.

Aquest treball final de grau té tres objectius; un de principal, el primer, i dos més que hi estan intrínsecament vinculats.

- 1) Fer una conjectura sobre com es diferencia estructuralment la perifèria inicial oracional en anglès, alemany i català.
- 2) Validar o no el Principi de Projecció Ampliat (PPA) en relació, per una banda, a la posició canònica del subjecte i la seva obligatorietat, i per altra, en relació amb allò que entenem per perifèria inicial.
- 3) Proposar una definició per a la perifèria inicial que sigui coherent amb la posició del subjecte observable en anglès, alemany i català, i que permeti donar compte de manera sistemàtica d'algunes diferències estructurals entre les tres llengües i analitzar-les.

1.3 Metodologia

El primer objectiu s'intentarà d'assolir comparant sistemàticament enunciats en les tres llengües, fixant-nos sempre en fenòmens que afecten la perifèria inicial. Com és habitual en un estudi de sintaxi comparada, ens basarem, sobretot, en judicis de gramaticalitat. Com diu Rosselló (2008: 72): "S'ha de tenir present que quan es fa teoria sintàctica no hi ha pas dominis de dades que tinguin intrínsecament més valor probatori que d'altres.

² És més habitual parlar de perifèria *esquerra* (*left periphery*) al manuals i treballs de sintaxi (Rizzi, 1997; Haegeman, 2007; Haegeman, 2012; d'entre tants altres). Tanmateix, he optat pel terme *perifèria inicial* perquè evita una associació equívoca entre el domini sintàctic i una qüestió purament convencional com és l'escriptura d'esquerra a dreta. El terme *perifèria inicial*, com és lògic, ens pot servir per descriure tant les llengües orals com les escrites (d'esquerra a dreta o de dreta a esquerra) i les llengües signades.

³ Cp. Chomsky (1965: 24-25) i els criteris d'*adequació descriptiva* (la mesura en què una teoria del llenguatge "descriu correctament la competència intrínseca del parlant nadiu idealitzat") i d'*adequació explicativa* (la mesura en què una teoria del llenguatge "aconsegueix seleccionar una gramàtica descriptivament adequada basant-se en dades lingüístiques primeres").

Volem dir que com a argument a favor d'una determinada hipòtesi pot servir igualment un experiment al laboratori dels neurolingüistes, les dades d'adquisició o els judicis de bona formació, interpretació, etc.”

El segon objectiu s'intentarà d'assolir analitzant la mesura en la qual el Principi de Projectió Ampliat (vg. Chomsky, 1981; i el tractament que se'n al llarg d'aquest treball) es compleix en les tres llengües. ¿Fins a quin punt és sostenible l'obligatorietat d'un subjecte encara que sigui el·líptic, en una llengua de subjecte nul com el català? ¿Quina relació hi ha entre el compliment del PPA i la perifèria inicial? En el marc de la recerca cartogràfica,⁴ autors com ara Cinque (2002), Belletti (2004b) o Rizzi (2004b) han defensat una definició restringida de la perifèria inicial, intrínsecament lligada al suposat caràcter universal del PPA. ¿Segueix vàlida aquesta definició restringida si es qüestiona la universalitat del PPA?

El tercer objectiu s'intentarà d'assolir a partir de les respostes que esperem trobar a les preguntes plantejades al paràgraf anterior. Fora excessivament ambiciós suggerir una anàlisi original, és clar, i superaria de llarg les possibilitats d'aquest treball. No cal menystenir, tampoc, la dificultat afegida de la manca d'unanimitat entre especialistes pel que fa a l'anàlisi dels subjectes explícits, el·líptics i expletius. Crec que aquesta manca d'unanimitat convida a explorar noves possibilitats, com ara proposar una definició més àmplia per a la perifèria inicial que sigui més sensible a la variació interlingüística.

El fil conductor i l'ordre dels diferents apartats d'aquest treball s'ha concebut volgutament en funció de criteris didàctics. Partirem d'un repàs de les característiques tipològiques de les tres llengües que ens ocupen abans de dedicar un apartat a cada llengua. És ben sabut que els estudis de sintaxi (i de la lingüística en general) s'han fet i es fan principalment en anglès i per a l'anglès. Per exemple, el PPA, ja esmentat, és fàcil de justificar en anglès però quan es tracta d'altres llengües, en particular les llengües de subjecte nul, notem una tendència de postular requeriments formals que no necessàriament es basen en dades empíriques. El biaix anglès en la *Gramàtica Generativa i Transformacional* en particular motiva, certament, que es facin noves propostes. S'ha optat per dedicar el primer apartat de les llengües (vg. § 4) a l'anglès per definir les diverses qüestions que ens ocupen d'acord amb les aproximacions estàndards recollides a la bibliografia. Una vegada esbossades aquestes aproximacions, però, tractarem amb més detall les perifèries inicials de l'alemany (vg. § 5) i el català (vg. § 6). A § 7 es comentaran les diferències observades.

⁴ Es tracta d'un corrent que va sorgir als anys 90, a Itàlia, i que es defineix com un “programa de recerca que s'ubica dins del marc de la teoria sintàctica dels Principis i Paràmetres”. Segons Cinque i Rizzi (2008), la cartografia, vet aquí el nom, mira de “dibuixar mapes de les configuracions sintàctiques que siguin el més precisos i detallats possibles” (Shlonsky, 2010). Aquí optarem per una anàlisi menys exhaustiva, en el sentit que no dependrà de tantes posicions funcionals pre-existents.

2 MARC TEÒRIC

2.1 A mig camí entre la Teoria de la Recció i del Lligam i el Programa Minimista

Aquest treball és concebut dins del marc general de la *Gramàtica Generativa i Transformacional* (Chomsky, 1981 i 1986), però assumeix algunes modificacions i desenvolupaments posteriors, introduïts en el marc del *Programa Minimista* (Chomsky, 1993). Una vegada superada l'etapa de la *Teoria Estàndard* (Chomsky, 1965), descartem, sense insistir-hi més, les construccions exocèntriques (la unitat *oració*, en aquesta teoria, no formava un sintagma perquè no era projecció de cap nucli), i adoptem la binarietat i l'endocentrisme com a característiques definitòries dels sintagmes (Chomsky, 1986). Descartem, també, les nocions d'estructures profundes i superficials i adoptem el model derivacional segons el qual les estructures lingüístiques es creen mitjançant aplicacions successives de la operació binària *Ajunteu* (*Merge*) (Chomsky, 1993).

Preservem, de la *Teoria de la Recció i del Lligam*, la convenció d'etiquetar els sintagmes amb abreviacions, en contra de l'estructura sintagmàtica nua (*bare phrase structure*) que promociona el *Programa Minimista*, i que etiqueta els sintagmes amb "l'ítem lèxic terminal" (Chomsky, 1994: 4). De fet, definir un mecanisme que determini quina és l'etiqueta quan combinem dues categories sintàctiques és un dels problemes centrals del minimalisme. Opto, doncs, per les abreviacions perquè aquestes etiquetes permetran una descripció més planera, vistos els objectius i les possibilitats d'aquest treball. Delimitarem el nombre d'etiquetes a les següents:

- SD (sintagma determinant). Cal apuntar que la majoria de sintagmes determinants als nostres exemples són noms propis i és cert que en anglès no solen aparèixer amb determinant (cp. *the John). Tot i així, optem per seguir la proposta de Longobardi (1994), segons la qual els noms propis tenen trets determinants que poden tenir realització explícita (com en català o les variants del sud d'Alemanya) o nul·la, com en anglès.
- SV (sintagma verbal) i V (verb, nucli de l'SV).
- Sv (sintagma funcional), *v* (categoria funcional) i *v'* (projecció intermèdia entre l'Sv i *v*). Optem per a Sv enlloc de SV directament quan el verb és transitiu (com és el cas del verb *estimar*) o inergatiu perquè l'anàlisi resultant ens permetrà distingir aquests tipus de verbs dels verbs inacusatius. La categoria funcional *v* legitima l'argument extern i assigna cas acusatiu a l'argument intern.
- ST (sintagma funcional temps), T (trets de flexió, nucli de l'ST), T' (projecció intermèdia entre l'ST i T).
- SC (sintagma complementador), C (trets de força il·locutiva en oracions principals i complementadors en oracions subordinades), C' (projecció intermèdia entre l'SC i C).

- Espec. (especificador, la germana de la projecció intermèdia X' i la filla de la projecció màxima SX)

Tot i emprar 'etiquetes', però, em faig meva la concepció del *Programa Minimista* que les operacions combinatòries de la sintaxi es despleguen de baix a dalt (*bottom-up*) i no de dalt a baix (*top-down*), com s'havia dit fins als inicis dels anys 90. En les representacions arbòries, evitarem projeccions intermèdies en la mesura del possible (vet aquí una evolució del Programa Minimista d'ençà de la Teoria de la Recció i del Lligam i també una discrepància amb el corrent cartogràfic). També ens referirem a les operacions binàries *Ajuntament extern* (*external Merge*) i *Reajuntament* (*Remerge, Internal Merge o Move*). L'*Ajuntament extern* fa que es combinin dues peces del lexicó o una peça del lexicó i una peça ja integrada a l'objecte sintàctic (és a dir, formin un constituent). L'operació interna *Reajuntament* fa que un constituent es pugui desplaçar dins de l'àrea de treball (*workspace*) i evidencia que no es tracta d'una operació nova, sinó d'un *Ajuntament* d'un constituent ja integrat a l'objecte sintàctic (Chomsky, 1995).

2.2 El domini sintàctic que ens ocupa

Com a punt de partida prenem les tres frases simples i declaratives i de verb transitiu, *John loves Anna; Johann liebt Anna; i en Joan estima l'Anna* i altres derivacions canòniques. És important constatar què entenem per frase i què entenem per oració. D'acord amb Rosselló (2008: 7) considerarem que una frase és aquella unitat sintàctica independent que no està inclosa dins cap altra. Les frases poden constar d'una o múltiples oracions. Els exemples aportats fins ara han estat tots exemples de frases i oracions a la vegada, en canvi, a l'exemple (4) tenim oracions i no pas frases: no són unitats sintàctiques independents. Això sí: són oracions incloses dins de frases.

- (4) a. ... that John loves Anna.
 b. ... dass Johann Anna liebt.
 c. ... que en Joan estima l'Anna.

Als nostre efectes, tant una frase com una oració serà aquella unitat sintàctica que consta d'un SV (sintagma verbal) i dels sintagmes funcionals ST (sintagma de temps) i SC (sintagma complementador). Però comencem pel sintagma inferior⁵, l'SV.

L'SV té com a nucli el verb que, de manera inherent, té una estructura argumental i temàtica concreta que s'assigna localment. El verb dels nostres exemples, *estimar*, té una estructura biargumental en les tres llengües: requereix un argument extern, un

⁵ Ens referim a la condició local i jeràrquica, no qualitativa, d'inferioritat de l'SV respecte d'altres sintagmes que el comprenen. Aquesta condició es fa sobretot evident, és clar, en representacions arbòries i és, per tant, una expressió relativa a la descripció.

agent, i un argument intern, un tema.⁶ El paper temàtic ens aporta informació sobre els trets semàntics que han de tenir els arguments. Així, *estimar*, en el sentit d'*amar*, exigeix que, si més no, el seu argument extern tingui el tret [+animat]; fixem-nos que l'enunciat *La poma estima l'Anna* és anòmal semànticament (però no pas agramatical). És important entendre que l'estructura argumental, recollida per l'SV, no té en compte qüestions morfològiques; vet aquí el rol del sintagma funcional ST.

L'ST té com a nucli T els trets de temps, flexió i concordança⁷ que permeten ancorar temporalment l'SV. Per ser precisos, l'ST ens permet formar una frase gramatical: *En Joan estima l'Anna* és una frase ben formada mentre que **En Joan estimar l'Anna* no ho és. No ho és perquè el verb *estimar*, en aquesta frase, ha de ser finit per poder ser gramatical, i no pot ser finit de qualsevol manera (**En Joan estimo l'Anna* és igualment mal formada), sinó que hi ha d'haver una relació de concordança entre l'argument extern i el verb.

L'SC, finalment, és "la capa estructural de l'oració en què s'expressa la força il·locutiva de la frase" (Rosselló, 2008: 49). La força il·locutiva dota de caràcter declaratiu la frase *En Joan estima l'Anna* i de caràcter interrogatiu la frase *En Joan estima l'Anna?* En canvi, en una oració subordinada, SC té al nucli de C el complementador (allò que a la gramàtica tradicionalment s'ha anomenat conjunció), que inicia la subordinada; el complement de la oració principal que l'engloba. Així, als exemples (5) i (6) s'indica el complementador **en negreta** com a marcador de l'inici de la oració subordinada que el segueix. La força il·locutiva a (5) i (6) pròpiament dita és a la principal, tot i que les subordinades de (6) són interrogatives indirectes.

- (5) a. [We all know] **that** John loves Anna.
b. [Wir wissen alle] **dass** Johann Anna liebt.
c. [Tots sabem] **que** en Joan estima l'Anna.
- (6) a. [We all wonder] **if** John loves Anna.
b. [Wir fragen uns alle] **ob** Johann Anna liebt.
c. [Tots ens preguntem] **si** en Joan estima l'Anna.

2.3 Hipòtesi del subjecte intern

Ja hem vist que amb l'SV no en tenim prou per fer expressions lingüístiques ben formades: per fer avançar la derivació (recordem, de baix a dalt) calen els trets flectius que es legitimen gràcies al nucli T de l'ST. En anglès i alemany (veurem si és el cas del català), també cal legitimar formalment un argument del verb transitiu perquè faci de

⁶ Deixem de banda aquí consideracions més primmirades sobre altres papers temàtics que podrien assignar-se a altres arguments del verb *estimar*.

⁷ Vegeu Pollock (1989) sobre la Hipòtesi de la flexió escindida (*Split Infl Hypothesis*) segons la qual s'haurien de tractar amb projeccions separades els trets de temps i els de concordança. Aquí evitarem aquesta escissió.

subjecte de la frase (vg. § 3.1 sobre l'obligatorietat del subjecte en aquestes dues llengües). Marantz (1984: 28) observa que el subjecte sempre serà "l'últim argument que es combina semànticament amb el predicat". En anglès i alemany, d'acord amb el principi de localitat, l'argument més alt serà atret a la posició d'especificador d'ST: l'argument extern si n'hi ha, i l'intern altrament.⁸ La posició d'especificador d'ST atorga la funció de subjecte. Vet aquí la *hipòtesi del subjecte intern*, segons la qual l'argument que farà de subjecte no s'origina mai a la posició d'especificador d'ST, sinó que s'origina, com tots els arguments, a l'esfera de l'SV (Roberts, 1997). En certa manera, és un punt desafortunat caracteritzar de *subjecte intern* l'argument que es desplaça per satisfer requeriments formals: és intern a l'SV, però "encara" no és subjecte.

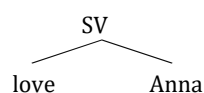
El rol de la projecció d'ST com a definidor de la condició de subjecte sota el principi de localitat s'aplica també al cas dels subjectes realitzats explícitament del català; qui concorda (relació amb T) és l'argument més prominent de l'esfera de l'SV.⁹ Tot i que aquí adoptem la hipòtesi del subjecte intern, l'entendrem com una operació que ens permet desplaçar per *Reajuntament* un argument a una posició superior si cal satisfer requeriments gramaticals, no pas com l'*única* operació que atorgui la funció de subjecte a un constituent de la frase (vg. § 3.1 sobre els pronoms expletius).

Ubicats ara a mig camí entre la *Teoria de la Recció i del Lligam* i el *Programa Minimalista*, i esbossats alguns criteris i assumpcions bàsiques, vegem pas a pas com analitzaríem el nostre primer exemple:

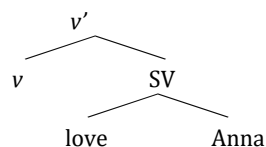
(1) a. John loves Anna.

I Recorrem al lèxic per a la peça 'love' i la combinem amb 'Anna'.¹⁰

II Ajuntem 'love' i 'Anna' i formem l'SV.

III Ajuntem 'love Anna' i la categoria funcional *v*, que ni en català ni en anglès o alemany té realització fonètica, i formem la projecció intermèdia *v'*. Aquesta categoria formal *v* ens permet assignar cas acusatiu a 'Anna'.

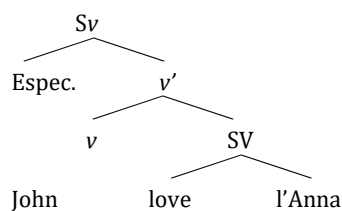

⁸ Quan a l'estructura argumental del verb no hi ha cap argument extern (agent o experimentador) és l'argument intern que pujarà: és el cas de les construccions inacusatives, com ara *The ice melted*; o *Ha arribat en Joan*.

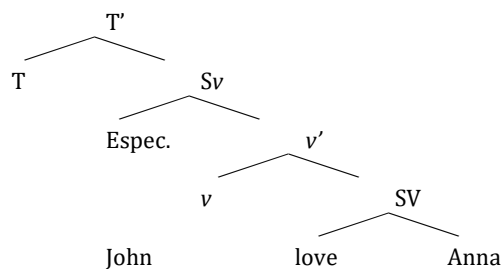
⁹ Algunes veus dins del corrent generativista (per exemple Haider, 2006) o fora d'aquest corrent (per exemple Van Valin, a la seva *Role and Reference Grammar*) han qüestionat la validesa d'una definició estrictament estructural del subjecte, però això seria objecte d'un altre treball.

¹⁰ 'Anna' no és una peça lèxica sinó un SD format sintàcticament, seria diferent si fos 'the boy' i 'the girl' enlloc de 'John' i 'Anna'.

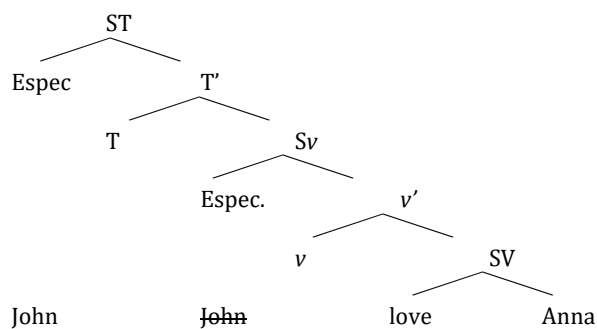
IV Ajuntem l'SD 'John' i el constituent v' i formem el constituent Sv.

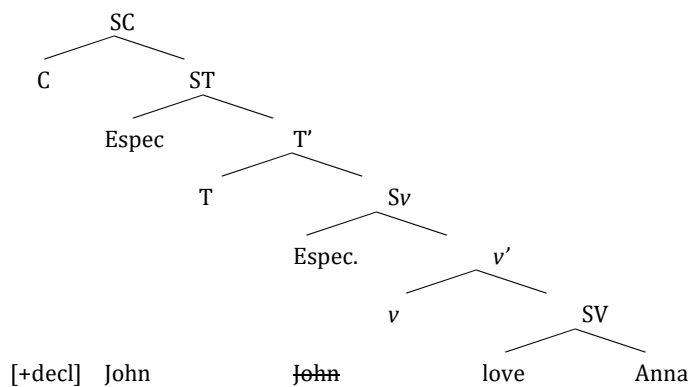
VI El verb adopta els trets de temps, flexió i concordança de T que s'ajunta amb l'Sv.

VII Creem l'especificador d'ST i hi desplaçem per *Reajuntament* 'John' per legitimar formalment aquest argument extern i assignar-li cas nominatiu. En resulta l'ST.

VIII Ajuntem els trets de força il·locutiva de C amb l'ST.

2.4 La perifèria inicial: una definició restringida

Rizzi (1997) defineix la perifèria inicial de la frase (ell en diu perifèria *esquerra*) com l'àrea a "l'esquerra de la posició canònica del subjecte". Fins que no indiquem el contrari, entendrem que la posició superficial, una vegada l'argument més prominent s'ha desplaçat de la seva posició interna al SV (cp. hipòtesi del subjecte intern), és a l'especificador d'ST. L'SV i tot el que hem explicat fins ara sobre l'estructura argumental del verb és d'un interès menor perquè no forma part de la perifèria inicial.

Mentre seguim la definició de Rizzi, doncs, a les frases declaratives (1a), (2a) i (3a) que hem vist fins ara no hi ha *a priori* realització explícita a la perifèria inicial; el primer element és el subjecte, tant en anglès com en alemany i català, i, si entenem que aquest ocupa l'especificador d'ST, res no afecta l'àrea a l'esquerra d'aquesta posició. En canvi, tant les derivacions interrogatives (1b), (2b) i (3b), com les derivacions subordinades de l'exemple (4), contenen expressions lingüístiques en aquesta àrea. Les recuperem aquí i marquem en gris allò que, d'entrada, correspondria a la perifèria inicial.

- (1) b. Who does John love?
- (2) b. Wen liebt Johann?
- (3) b. A qui estima en Joan?

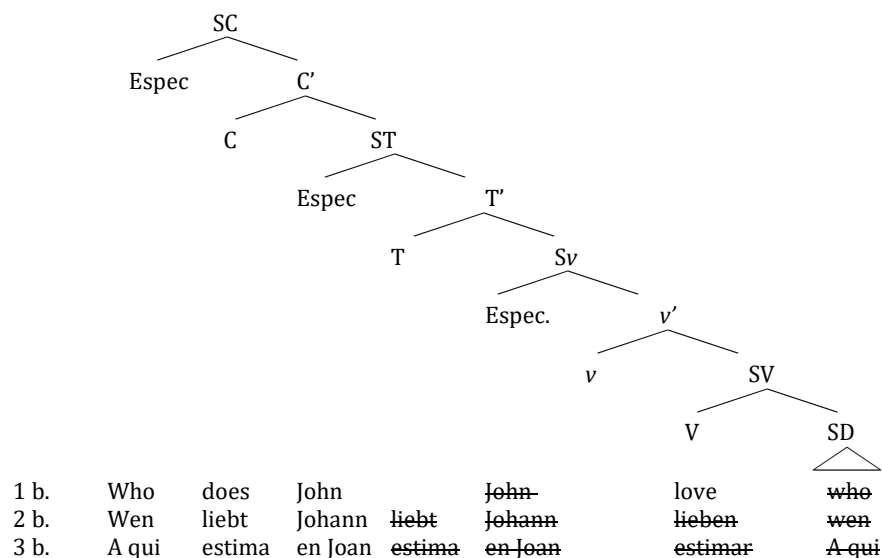
- (4) a. ... that John loves Anna.
b. ... dass Johann Anna liebt.
c. ... que en Joan estima l'Anna.

2.5 Qüestions de desplaçament¹¹

Una vegada assumida la derivacionalitat, comença a ser necessari donar compte de les operacions que permeten, per exemple, construir oracions interrogatives. Les tres "esferes" comentades fins ara, l'SV, l'ST i l'SC (habitualment anomenades *capes*, o *layers*) juguen un paper important en la bona formació de les expressions lingüístiques, encara que els nuclis dels sintagmes que les componen no tinguin realització explícita. És a dir, són necessàries sempre que ens trobem davant d'un enunciat gramatical: **En Joan estimar l'Anna* és agramatical perquè no s'ha ancorat temporalment l'enunciat. Recordem, també, que l'SC recull la força il·locutiva: als exemples (4), el nucli C és el mot interrogatiu que dota de força il·locutiva interrogativa la frase que inicia.

¹¹ Entenem de manera sinònima desplaçament, moviment i trasllat. Optem per la notació amb còpia, no traça, d'acord amb la convenció del *Programa Minimista* (Haegeman, 2006: 320). Quan s'indica que hi ha hagut desplaçament i, per tant, còpia, s'entén que hi ha hagut un *Reajuntament*. Els elements presents que no són resultat de cap desplaçament són resultat d'una *Ajuntament extern* (*external Merge*).

No hi cap *Ajuntament* extern (*external Merge*), però, que faci que el mot interrogatiu aparegui a C; com ja hem vist a § 1.1 és fàcil de veure que els mots *Who*, *Wen* o *Qui* s'associen amb l'argument intern del verb *estimar*, aquell element al qual *v* assigna acusatiu (es veu més clarament en alemany, en què el mot interrogatiu es marca morfològicament). Tanmateix, no es pronuncien a la mateixa posició que l'argument intern quan es tracta de frases declaratives: el posicionament perifèric dels mots interrogatius és el resultat d'un desplaçament; d'un *Reajuntament*, de la posició del complement d'SV a la posició de l'especificador d'SC:

Quan hàgim tractat amb més deteniment el rol del subjecte i els fenòmens de desplaçament del verb en català (§ 6.1 i § 6.2), veurem que és necessari modificar l'anàlisi de (3b).

2.6 Recapitulació

En resum, per fer una conjectura sobre com es diferencia estructuralment la perifèria inicial en anglès, alemany i català ens hem ubicat en un marc teòric; hem pres com a punt de partida una definició restringida de la perifèria inicial; hem començat a veure quins tipus d'expressions lingüístiques ens aportaran dades sobre la configuració de la perifèria inicial d'aquestes tres llengües; i, per últim, hem mostrat algunes operacions gramaticals que es produeixen en la configuració d'aquestes expressions lingüístiques.

3 TIPOLOGIA DE LES TRES LLENGÜES EN QÜESTIÓ

3.1 L'anglès i l'alemany, llengües de subjecte obligatori

La posició canònica del subjecte a les oracions és cabdal en l'aplicació de la definició restringida de la perifèria inicial que hem vist a § 2.4. Abans no ens fixem en la *posició* del subjecte, però, n'analitzarem la *presència*. És sabuda i fàcil de comprovar l'obligatorietat del subjecte en alemany i anglès: l'elisió del subjecte comporta construccions agramaticals. És cert que podem trobar construccions com les de (8) i (10) però es tracta, aquí, de construccions no canòniques, com ara les imperatives i de construccions pròpies d'un registre informal (és el cas de 8b i 10b).

(7)	a. John loves Anna
b. He loves her.
c. *loves Anna.
d. We know that John loves Anna.
e. We know that *(John) loves Anna.	(8)	a. Tell Anna (that) John loves her!
b. (I) love you!
(9)	a. Johann liebt Anna
b. Er liebt sie.
c. *liebt Anna
d. Wir wissen, dass Johann Anna liebt.
e. Wir wissen, dass *(Johann) Anna liebt.	(10)	a. Sag Anna, dass Johann sie liebt!
b. (Ich) hab dich lieb! "T'aprecio"

Un "corol·lari" de l'obligatorietat del subjecte, com diuen Huddleston i Pullum (2002: 238), és que l'anglès té *dummy subjects* (pronoms expletius), com ara *it* que "satisfa la necessitat sintàctica de tenir un subjecte però que no té cap significat identificable" (cp. 11a i 11c). *Es*, en alemany, té la mateixa funció, com demostren els exemples (12a) i (12c).

(11)	a. It is raining.
b. *Is raining.
c. It is true that John loves Anna.
d. *Is true that John loves Anna
(12)	a. Es regnet.
b. *Regnet.
c. Es stimmt, dass Johann Anna liebt.
d. *Stimmt, dass Johann Anna liebt.

3.2 El català, llengua de subjecte nul

Mentre que l'anglès i l'alemany es caracteritzen per una obligatorietat del subjecte, el català es caracteritza per l'opcionalitat del subjecte en les oracions amb verb transitiu finit quan aquest apareix en posició preverbal.¹² El català es classifica com una llengua de subjecte nul, de subjecte el·líptic o *pro-drop*. “La diferència entre les oracions amb subjecte explícit i les que no en duen és que un subjecte pronominal o nominal és per força específic i, en el cas dels subjectes pronominals, a més, lleugerament emfàtic, contrastiu o focalitzat” (vg. 13c i 13e, exemples meus). “El subjecte no expressat o implícit, per contra, queda molt poc destacat.” (Kaufmann, 2002: 2118). Convencionalment s'indica amb *pro* el subjecte nul quan és referencialment recuperable; és a dir, es postula que la posició de l'especificador d'ST està ocupada. Reprendrem (i modificarem) aquesta idea més endavant.

- (13) a. En Joan estima l'Anna.
b. *pro* Estima l'Anna.
c. ELL estima l'Anna. [*lectura emfàtica, contrastiva o focalitzada*]
d. ?Ell estima l'Anna. [*estranya si pretenem una lectura no emfàtica o contrastiva*]
c. Sabem que en Joan estima l'Anna.
d. Sabem que *pro* estima l'Anna.
e. Sabem que ELL estima l'Anna. [*lectura emfàtica, contrastiva o focalitzada*]
f. ?Sabem que ell estima l'Anna. [*estranya si pretenem una lectura no emfàtica o contrastiva*]

Els exemples que han servit per mostrar l'obligatorietat del subjecte en anglès i alemany (fins i tot en cal quan el verb no requereix cap argument amb significat, diguem-ne, agentiu) serveixen en català per demostrar més aviat el contrari: no pot haver-hi res que faci de subjecte quan l'estructura argumental del verb no requereix cap argument agentiu.

- (14) a. Plou
b. *Això plou.¹³
c. És cert que en Joan estima l'Anna.
d. *Això és cert que en Joan estima l'Anna.

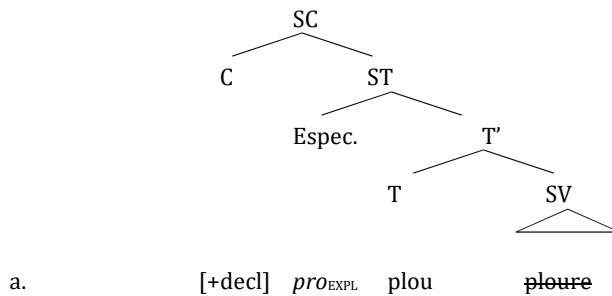
És evident que la inserció d'un pronom provoca agramaticalitat. Amb tot, els verbs dels exemples són finits; és a dir, l'SV s'ha ancorat temporalment. Si pensem que els trets de T no poden manifestar-se sense que la posició de l'especificador d'ST estigui ocupada,

¹² El subjecte en català també pot aparèixer en una posició postverbal; és el cas de les construccions amb verb inacusatiu (*Ha arribat en Joan*). També pot aparèixer en una posició postverbal el subjecte de verbs transitius, quan hi ha algun element dislocat, per exemple: *L'estima en Joan (no en Pere)* o *L'estima, en Joan*. Sobre els subjectes postverbals en català, vg. Vallduví, 2002.

¹³ L'absència d'un pronom expletiu equivalent en català dificulta una traducció més fidel de *it* o *es*.

hem de postular un expletiu també en català, però que no tingui realització fonètica: seria un expletiu nul (pro_{EXPL}). Recordem que si no s'ha produït cap desplaçament, la inserció d'un element en l'expressió lingüística s'ha produït per *Ajuntament extern* (no hem de pensar que el pro_{EXPL} s'origina a l'esfera d'SV; només hi és per satisfer un requeriment sintàctic i ja hem dit que no forma part de l'estructura argumental del verb en qüestió). L'anàlisi resultant per a l'exemple (14a) seria, doncs:

(14)

En canvi, si pensem que els trets de T poden manifestar-se sense que la posició de l'especificador d'ST estigui ocupada, postular un pro_{EXPL} és, francament, qüestionable. De fet, la morfologia verbal forta del català fa pensar que els trets de T també són forts. Precisament, el català (i d'altres llengües romàniques com ara l'espanyol o l'italià, però no el francès) són llengües de subjecte nul d'una característica concreta: la no realització del subjecte és possible "gràcies a la concordança verbal". (Rosselló, 2000). També és interessant que el català (i les altres llengües romàniques que són de subjecte nul) i l'alemany comparteixen el tret de la concordança verbal. Tanmateix, aquest tret permet o fins i tot fa necessari que el català elideixi el subjecte, mentre que en alemany no té el mateix efecte.

Per donar compte d'aquest fet, Borer (1989) va proposar dos tipus de concordança: la concordança *anafòrica* i la concordança *pronominal*. Aquesta diferència determinaria si una llengua amb concordança és una llengua de subjecte nul o no. Solà (1992), Rosselló (2000) i Platzack (2004) són alguns dels autors que tenen en consideració aquesta diferència i descriuen les llengües de subjecte nul –com ara el català– com a pronominals amb el tret [-anafòric], mentre que les llengües com l'alemany aparentment tenen el tret [+anafòric]. Això voldria dir que, en català, la concordança no depèn d'un antecedent intern sinó que és "localment lliure" (és a dir, pot associar-se amb un element extern), mentre que en alemany la concordança depèn d'un lligador local.

És cert que Platzack (2004) desenvolupa la tesi que també l'alemany pot fer ús de concordança pronominal. És el cas d'algunes construccions impersonals i passives, com veurem a § 5.4. D'entrada, però, aprofitarem la idea bàsica que la concordança verbal, per si sola, no ens mostra el funcionament dels subjectes en les llengües. I és que

aquesta idea és coherent amb la concepció que desenvoluparem més a § 6.1: si assumim que en català pot haver-hi temps, finitud i concordança sense antecedent intern, no cal recórrer ni a un *pro*_{EXPL} ni a un *pro* ni.

3.3 Recapitulació

En resum, la posició canònica del subjecte i la seva obligatorietat són dues qüestions difícilment equiparables en anglès, alemany i català. A les tres seccions del treball que segueixen, una dedicada a cada llengua, aquestes dues qüestions es reprendran. S'intentarà posar els fonaments per mostrar que les evidents diferències entre les tres llengües, pel que fa al subjecte, posen en qüestió la universalitat de l'anomenat Principi de Projecció Ampliat (PPA) i, de retruc, la definició de la perifèria inicial proposada per Rizzi (1997).

4 LA CONFIGURACIÓ DE LA PERIFÈRIA INICIAL EN ANGLÈS

4.1 Compliment del PPA

Les dades de l'anglès aportades a l'apartat 3.1 ens mostren que el subjecte és obligatori sempre en construccions finites, sigui interpretable semànticament o no. Aquest requeriment sintàctic es coneix com el Principi de Projecció Ampliat (PPA; *Extended Projection Principle*, EPP), al qual ja hem al·ludit anteriorment:¹⁴

(15) Totes les oracions han de tenir un subjecte.

Ja hem vist que d'acord amb la hipòtesi del subjecte intern i el principi de localitat, la posició canònica del subjecte és a l'especificador d'ST i és per això que alguns autors (Haegeman, 1991, Roberts, 1997), formulen el PPA de la següent manera:

(16) L'especificador d'ST ha de ser ocupat per un SD.

Tant és el PPA una explicació pel fet que l'omissió del subjecte provoca construccions agramaticals en anglès (§ 3.1), com l'obligatorietat del subjecte una dada empírica potent per formular el PPA.

4.2 Verbs lèxic, verbs auxiliar i la còpula

Abans de fixar-nos en la perifèria inicial, és a dir, en allò que precedeix el subjecte d'acord amb la definició de Rizzi, és convenient repassar algunes convencions en l'anàlisi sintàctica de l'anglès. Pollock (1989) va il·lustrar amb exemples semblants als de (17) el fet que en anglès no hi ha desplaçament de del verb lèxic a T (i es queda, per tant a V): ho mostra la impossibilitat de desplaçar el verb lèxic davant d'un adverb com *always*,¹⁵ davant de l'element negatiu *not* o un quantificador flotant com *all*. Els exemples (17a'), (17b') i (17c') també mostren una obligada adjacència del verb lèxic i l'objecte.

- (17) a. John always loves Anna (even when she's in a bad mood).
a'. *John loves always Anna.
b. John does not love Anna.
b'. *John does love not Anna.
c. The guys all love Anna.
c'. *The guys love all Anna.

¹⁴ El Principi de Projecció original (no ampliat) sosté que la informació lèxica es representa sintàcticament. (vg. Chomsky, 1982)

¹⁵ Deixarem de banda aquí l'anàlisi de certs adverbis, com ara *well* que no apareix davant del verb (tot i que tampoc pot aparèixer entre el verb i l'objecte). Vg. Cinque (1999).

Hem dit a § 2.2 que l'ST ens permet formar frases gramaticals: té com a nucli T els trets de temps i flexió que permeten ancorar temporalment l'SV. L'anàlisi segons Pollock de les dades de (17) és coherent amb el que hem dit fins ara: el verb lèxic s'origina a l'esfera de l'SV i adopta els trets flectius que li proporciona T per formar una frase gramatical. No és el cas, però, en anglès, que es desplaça el verb a T. Més aviat hem de pensar que l'argument desplaçat a l'especificador d'ST i que adopta la condició de subjecte informa els trets que ha d'adoptar el verb.

Quan, a banda del verb lèxic hi ha un verb auxiliar, és el verb auxiliar que fa de nucli de T i, a més, proporciona els trets morfològics que ha d'adoptar el verb lèxic. Fixem-nos que la posició de *always*, *not* i *all* pren la mateixa posició en relació al verb lèxic:

- (18) a. John has always loved Anna.
a'. *John has loved always Anna.
b. John has not loved Anna.
b'. *John has loved not Anna.
c. The guys have all loved Anna.
c'. *The guys have loved all Anna.

En canvi, fixem-nos que la còpula *to be* funciona de manera diferent: apareix abans de *always*, *not* i *all* i, per tant, s'origina a l'esfera de l'SV i es desplaça a T: no és, de fet, un verb; és l'expressió del lligam necessari entre el subjecte i el predicat, i, per tant, una expressió purament sintàctica.

- (19) a. John is always a romantic. (even when she's in a bad mood)
a'. *John always is a romantic.
b. John is not a romantic
b'. *John not is a romantic.
c. The guys are all romantics.
c'. *The guys all are romantics.

Així, en anglès, T pot tenir com a nucli només els trets de temps i flexió (informació purament morfològica) com també verbs auxiliars o la còpula. A § 5.1 i § 6.2 veurem que per a l'alemany i el català és necessària una altra anàlisi.

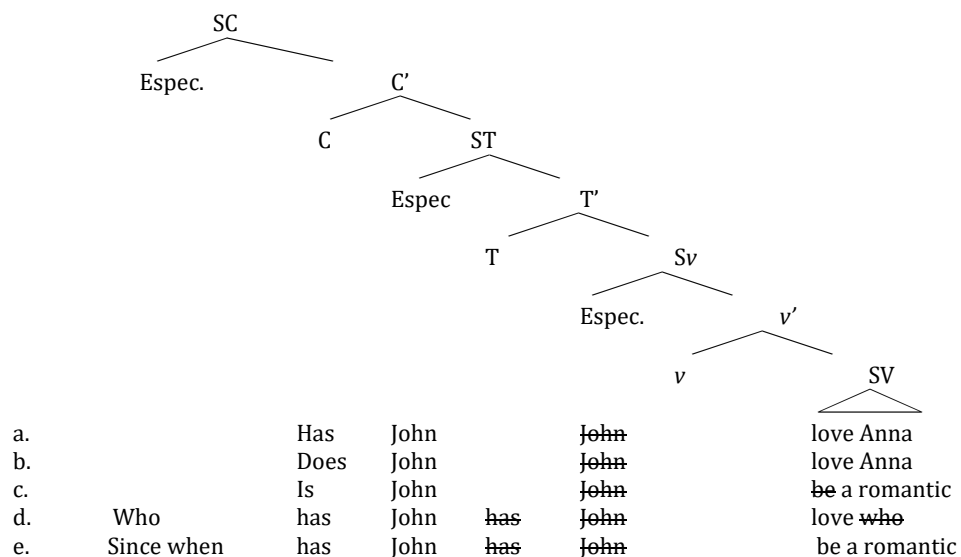
4.2.1 Oracions interrogatives

Ara ja ens podem centrar en aquelles construccions que presenten constituents "a l'esquerra del subjecte" i analitzar com es configura la perifèria inicial de la frase en anglès. En allò que concerneix les frases interrogatives, és fàcil de veure que en anglès sempre hi ha alguna cosa davant del subjecte; o bé el verb auxiliar, o bé l'auxiliar expletiu *do*, o la còpula, i encara pot haver-hi un algun mot interrogatiu al davant. Marquem, altra vegada, la perifèria inicial en gris.

- (20) a. Has John (always) loved Anna?
 b. Does John love Anna?
 c. Is John a romantic?
 d. Who has John (always) loved?
 e. Who does John love?
 f. Since when has John been a romantic?

Recordem que la configuració de la perifèria inicial és el resultat de *Reajuntaments* necessaris per fer avançar la derivació de les interrogatives. Ja hem vist que la posició natural de l'auxiliar i la còpula (*has, does* i *is*, als exemples anteriors) és T, de manera que per donar compte de l'estructura de les interrogatives hem de postular un desplaçament de T a C, la posició immediatament anterior a l'especificador d'ST. El mot interrogatiu als exemples *Who* té l'origen a la posició de l'argument intern a l'esfera de l'SV (§ 2.5) des d'on es desplaça a l'especificador d'SC, mentre que l'expressió interrogativa *Since when* té l'origen en una posició adjunta a l'SV (cp. *John has been a romantic [since the first time he read Romeo and Juliet]*).

(20)

Es planteja el dubte si en la derivació de les interrogatives subjecte cal recórrer a la perifèria inicial. El mot interrogatiu *Who* a (21) és subjecte i seria lògic que ocupés la posició de l'especificador d'ST. També podríem pensar, tanmateix, que la derivació de les interrogatives subjecte funciona de manera anàloga a la derivació de les interrogatives objecte. De possibilitats n'hi ha, com a mínim tres:

- (21) a. Who loves Anna?
 b. Who has loved Anna?
 c. Who is a romantic?

- a'. [SC Who [ST ~~who~~ loves Anna]]?
 b'. [SC Who [ST ~~who~~ has loved Anna]]?
 c'. [SC Who [ST ~~who~~ is a romantic]]?
- a''. [SC Who [ST ~~who~~ loves Anna]]?
 b''. [SC Who has [ST ~~who~~ has loved Anna]]?
 c''. [SC Who is [ST ~~who~~ is a romantic]]?
- a'''. [SC [ST Who loves Anna]]?
 b'''. [SC [ST Who has loved Anna]]?
 c'''. [SC [ST Who is a romantic]]?

En analogia al raonament que segueix Haegeman (2007: 328-330) proposem que l'anàlisi preferible és la de (21a'), (21b') i (21c'). Sostenim que el mot interrogatiu es desplaça a l'especificador d'SC perquè aquest és el domini que dota de força il·locutiva interrogativa la frase. Contràriament al que hem proposat per a les interrogatives objecte, però, l'auxiliar no es desplaça de T a C. La diferència és que la inserció d'un auxiliar és obligatòria a les interrogatives objecte, mentre que no ho és a les interrogatives subjecte (només és possible la inserció de l'auxiliar per motius d'èmfasi, cp. *Who DOES love Anna?*).¹⁶

4.2.2 Oracions subordinades

Val la pena reiterar el que ja hem dit sobre el nucli de C: en oracions principals recull els trets de força il·locutiva; en canvi, quan una frase és subordinada, C és la posició del complementador, és a dir "l'element funcional que capacita una oració de poder funcionar dins d'una altra oració, per exemple com a complement d'un verb" (Haegeman, 2006: 317). Als exemples (5) i (6) el complementador, **en negreta**, indica l'inici de la oració subordinada que el segueix. La força il·locutiva pròpiament dita és a la principal, tot i que les subordinades a l'exemple (6) són interrogatives indirectes.

- (5) a. We all know [SC **that** [ST John loves Anna]].
 a'. We all know [SC **that** [ST John has loved Anna]].
- (6) a. We all wonder [SC **if/whether** [ST John loves Anna]].
 a'. We all wonder [SC **if/whether** [ST John has loved Anna]].

Aquí no cal que ens plantegem si hi ha moviment de l'auxiliar de T a C: C està ocupat pel complementador, fet que deshabilita un possible desplaçament.

¹⁶ Sobre les barreres que impedeixen el desplaçament, vg. Chomsky (1986b) i la *hipòtesi del trasllat vacu*.

4.3 Recapitulació

Podem caracteritzar la configuració de la perifèria inicial de construccions transitives en anglès de la següent manera (realització explícita a la perifèria inicial marcada en gris):

Taula 1 Anglès: Frases declaratives del tipus *John loves Anna* (1a)

	Espec. d'Sv – Espec. d'ST		Sv	
argument extern	✓			
argument intern			✓	
	T-C	T	V-T	V
verb lèxic	x	x	x	✓
verb auxiliar	x	✓	x	x
còpula	x	✓	x	x

Taula 2 Anglès: Frases interrogatives totals del tipus *Has John (always) loved Anna?* (20a)

	Espec. d'Sv – Espec. d'ST		Sv	
argument extern	✓			
argument intern			✓	
	T-C	T	V-T	V
verb lèxic	x	x	x	✓
verb auxiliar	✓	x	x	x

Taula 3 Anglès: Frases interrogatives objecte del tipus *Who does John love?* (1b)

	Espec. d'Sv – Espec. d'ST		Sv – Espec. d'SC	
argument extern	✓			
argument intern			✓	
	T-C	T	V-T	V
verb lèxic	x	x	x	✓
verb auxiliar	✓	x	x	x

Taula 4 Anglès: Frases interrogatives subjecte del tipus *Who loves Anna?* (21a)

	Espec. d'Sv – Espec. d'ST – Espec. d'SC			Sv	
argument extern	✓				
argument intern				✓	
	T-C	T	V-T	V	
verb lèxic	x	x	x	✓	
verb auxiliar	x	✓	x	x	
còpula	x	✓	x	x	

Taula 5 Anglès: Oracions subordinades del tipus *that John loves Anna* (5a)

	Espec. d'Sv – Espec. d'ST			Sv		
argument extern	✓					
argument intern				✓		
	C	T-C	T	V-T	V	
complementador	✓					
verb lèxic	x	x	x	x	✓	
verb auxiliar	x	x	✓	x	x	
còpula	x	x	✓	x	x	

5 LA CONFIGURACIÓ DE LA PERIFÈRIA INICIAL EN ALEMANY

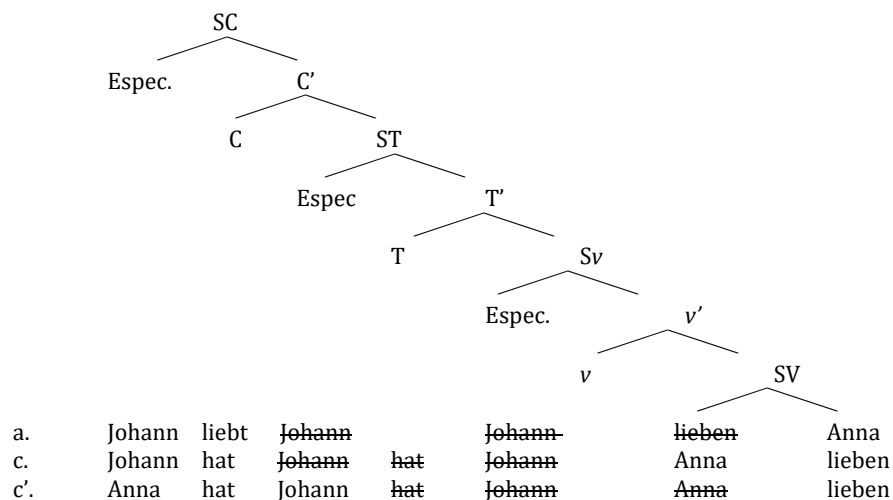
5.1 Fenomen V2 i les oracions principals declaratives

És ben sabut que totes les llengües germàniques excepte l'anglès modern sempre presenten el verb en segona posició en frases declaratives finites, amb independència del constituent que el precedeixi mentre sigui sintagma. Pot ser un subjecte, un element adverbial o un complement (el determinant davant del nom pot desambiguar el cas; a (22b') i (22c'), *die* és acusatiu i *der* nominatiu, mentre que a (22b) i (22d), *die* és nominatiu i *den* acusatiu) (Roberts, 1997; Vikner, 2006).

- (22) a. Johann liebt Anna.
 b. (Die) Anna liebt (den) Johann schon immer. '... des de sempre'
 b'. (Die) Anna liebt (der) Johann schon immer.
 c. (Der) Johann hat (die) Anna geliebt.
 c'. (Die) Anna hat (der) Johann geliebt.
 d. Vielleicht liebt (die) Anna (den) Johann ja auch. 'Potser... també'

Aquest requeriment sistemàtic és consistent amb l'anàlisi sintàctica que s'ha proposat per a l'alemany i altres llengües germàniques que no siguin l'anglès modern. Es produeix un desplaçament d'un SD (o SAdv) a l'especificador d'SC i un desplaçament del verb de V a T (a diferència del que passa en anglès), i després a C si no és que hi ha auxiliar, en el qual cas l'auxiliar es desplaça de T a C i el verb lèxic es queda a l'esfera de l'SV (i V és de nucli final). Contràriament a l'anglès, doncs, en alemany sí que hi ha realització explícita a la perifèria inicial de les oracions principals declaratives.

(22)

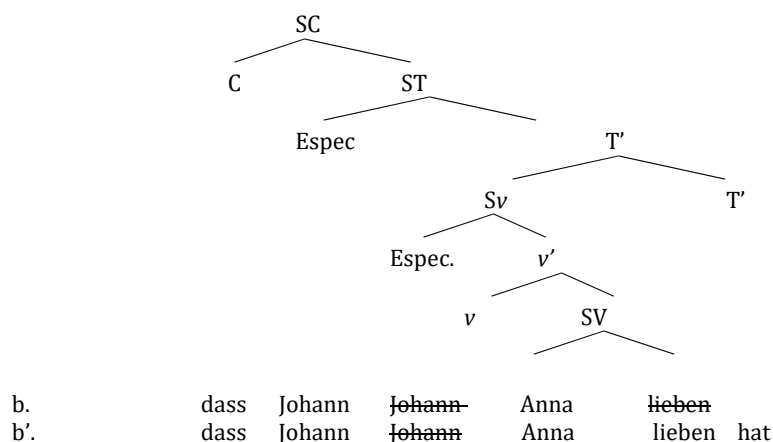

5.2 Oracions subordinades

El fenomen del V2 i la consegüent anàlisi no és aplicable a les oracions subordinades, però. En oracions subordinades, és força consistent el fet que no es produeixi desplaçament del verb (el verb “va al final”) i és lògic que sigui així. La posició de C ja està ocupada pel complementador, de manera que no hi pot aterrar el verb. Fixem-nos també que V/v i T són de nucli final.

- (5) b. [Wir wissen alle] **dass** Johann Anna liebt. ‘Tots sabem que...’
 b'. [Wir wissen alle] **dass** Johann Anna geliebt hat.

(5)

5.3 Oracions interrogatives

La realització explícita a la perifèria inicial en alemany no es limita a les oracions principals i subordinades declaratives. Igual que en anglès, en alemany hi ha realització explícita a la perifèria inicial de les interrogatives.

- (23) a. [sc [c Liebt [st Johann ~~liebt~~ Anna]]]?
 b. [sc [c Hat [st Johann ~~hat~~ Anna (immer) geliebt]]]?
 c. [sc [c Ist [st Johann ~~ist~~ ein Romantiker]]]? ‘És en Joan un romàntic?’
 d. [sc Wen liebt [st Johann ~~wen~~]]? ‘A qui estima en Joan?’
 e. [sc Wen hat [st Johann (immer) geliebt ~~wen~~]]? ‘A qui ha estimat...’
 f. [sc Seit wann ist [st Johann ein Romantiker]]? ‘Des de quan...’

Un fet diferencial és que l'alemany no requereix cap auxiliar expletiu per formar preguntes objecte i que en aquestes construccions és necessari un desplaçament del verb lèxic de V a T i després a C. En oracions amb un verb auxiliar, aquest es desplaça a C. Pel que fa a les interrogatives subjecte, podem pensar que el mot interrogatiu es desplaça a l'especificador d'SC per les mateixes raons que ho fa en anglès. Aquest és el domini que dota de força il·locutiva interrogativa la frase. Tot fa pensar que el desplaçament del mot interrogatiu comporta també un desplaçament del verb (auxiliar

o lèxic) a C. Igual que en les oracions principals declaratives, el verb de les interrogatives subjecte apareix en segona posició. Una prova en seria el fet que no es pot inserir res entre el pronom interrogatiu subjecte i el verb, com mostra l'exemple (24b):

- (24) a. Wer hat Anna (immer) geliebt? 'Qui ha estimat (sempre) l'Anna?'
b. Wer (*immer) hat Anna geliebt?
c. [_{SC} Wer [_C hat [_{ST} ~~Wer hat~~ Anna (immer) geliebt]]?'

5.4 Compliment del PPA

En vista de les dades presentades a les seccions anteriors, convé ara que ens plantegem el paper que juga el subjecte en alemany. Ja hem vist que aquesta llengua presenta una morfologia verbal rica però també obligatorietat del subjecte (§ 3.2). ¿L'obligatorietat del subjecte en alemany corrobora el PPA de la mateixa manera que el corrobora en anglès? Si entenem el PPA com la ocupació obligada de l'especificador d'ST, és cert que només les oracions subordinades i les interrogatives objecte presenten una realització explícita en aquesta posició. A les declaratives i les interrogatives subjecte, hem de pensar que la realització al nucli de l'especificador d'SC és resultat d'un moviment cíclic que ha passat per l'especificador d'ST. De totes maneres, un fet que fa pensar que cal revisar el caràcter suposadament universal del PPA és l'existència de verbs concrets i construccions passives impersonals que funcionen sense subjecte, com demostren (25a), (25b) i (25c).

- (25) a. *Mich* *friert*.
1SG-ACC fa fred.3SG.PRESENT
'Tinc fred.'
- b. Anna *läge* *viel an einem romantischen Essen*.
Anna-DAT 3VERB.SG.KONJUNKTIV.II molt en un.romàntic.àpat.DAT
'A l'Anna li agradaria força un sopar romàntic.'
- c. Gestern *wurde* *viel* *gegessen*
Ahir 3VERB.SG.PRETERIT molt menjat
'Ahir es va menjar molt.'

Aquestes dades ens mostren tres fets: Primer, que l'alemany no s'hauria de considerar una llengua de subjecte obligatori en rigor, i que caldria reprendre la discussió sobre els dos tipus de concordança segons Borer (1989) que hem esquematitzat a § 3.2. Segon, pel que ens interessa aquí més, que la universalitat del PPA trontolla. A diferència dels exemples (10b) i (12a), no podem postular ni un subjecte el·líptic, ni expletiu: si no hi ha cap element que pugui ocupar la posició de l'especificador d'ST, afirmar que la seva ocupació és obligatòria és almenys agosarat. I tercer, sembla que guanyi pes la hipòtesi

que la creació de l'especificador d'ST tant pot ser resultat d'un *Ajuntament intern*, com d'un *Ajuntament extern*, localment lliure, en el cas dels subjectes preverbals en català i en el cas, també, de les construccions com les de (25) en alemany.¹⁷

5.5 Recapitulació

Podem caracteritzar la configuració de la perifèria inicial de construccions transitives en alemany de la següent manera (realització explícita a la perifèria inicial marcada en gris):

Taula 6 Alemany: Frases declaratives del tipus *Johann liebt Anna* (22a)

	Espec. d'Sv – Espec. d'ST - Espec. d'SC			Sv	
argument extern	✓				
argument intern				✓	
	T-C	V-C	T	V-T	V
verb lèxic	x	✓	x	x	x
verb auxiliar	✓	x	x	x	x
còpula	✓	x	x	x	x

Taula 7 Alemany: Frases interrogatives totals del tipus *Hat Johann Anna geliebt?* (23b)

	Espec. d'Sv – Espec. d'ST		Sv		
argument extern	✓				
argument intern			✓		
	T-C	T	V-T	V	
verb lèxic	x	x	x	✓	
verb auxiliar	✓	x	x	x	

Taula 8 Alemany: Frases interrogatives objecte del tipus *Wen liebt Johann?* (23d)

	Espec. d'Sv – Espec. d'ST			Sv – Espec. d'SC	
argument extern	✓				
argument intern				✓	
	T-C	V-C	T	V-T	V
verb lèxic	x	✓	x	x	x
verb auxiliar	✓	x	x	x	x

Taula 9 Alemany: Frases interrogatives subjecte del tipus *Wer hat Anna geliebt?* (24a)

	Espec. d'Sv – Espec. d'ST - Espec. d'SC			Sv	
argument extern	✓				
argument intern				✓	
	T-C	V-C	T	V-T	V
verb lèxic	x	✓	x	x	x
verb auxiliar	✓	x	x	x	x

¹⁷ Vg. la proposta que fa Platzack (2004) sobre la relació entre la concordança i els subjectes nul, i Biberauer (2010) sobre la caracterització de l'alemany com a llengua de subjecte "semi-nul" o "semi *pro-drop*".

Taula 10 Alemany: Oracions subordinades del tipus *dass Johann Anna liebt* (5b)

	Espec. d'Sv – Espec. d'ST		Sv		
argument extern	✓				
argument intern			✓		

	C	T-C	T	V-T	V
complementador	✓				
verb lèxic	x	x	x	x	✓
verb auxiliar	x	x	✓	x	x
còpula	x	x	✓	x	x

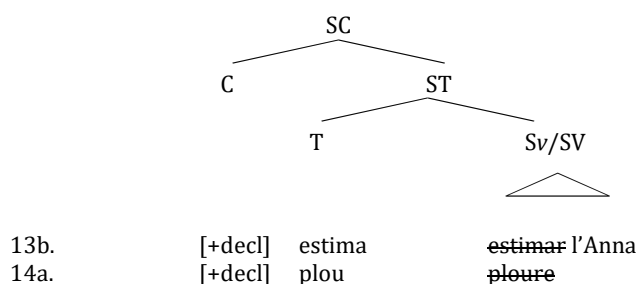
6 LA CONFIGURACIÓ DE LA PERIFÈRIA INICIAL EN CATALÀ

6.1 Universalitat del PPA: posició del subjecte

Ja hem esmentat a l'inici un "biaix anglès"; és a dir, una tendència a voler fer valer una gramàtica descriptivament adequada per a l'anglès també en altres llengües. El PPA, en tant que és pretesament universal, es justifica en la descripció de les llengües de subjecte nul com el català proposant l'existència dels pronoms fonèticament buits *pro* i *pro_{EXPL}* (vg. § 3.2). Fortuny (2008: 158) posa en dubte l'existència de *pro_{EXPL}* per "manca de suport empíric" i afirma que la seva postulació "sembla no ser més que un prejudici derivat dels patrons de l'anglès" per poder justificar el PPA. A banda de consideracions empíriques val la pena, també, qüestionar el *pro_{EXPL}* des d'un punt de vista conceptual. Un expletiu es defineix com una mena de pronom que no és un argument i que només satisfà requeriments sintàctics; per tant, és un element que no s'interpreta semànticament. Que aquest element sigui nul; és a dir, fonèticament buit, significa que estem parlant d'un element que *no vol dir res i que no sona*, una idea més aviat difícil d'entendre.

Però encara podem anar més enllà. Si assumim que en català pot haver-hi temps, finitud i concordança sense lligador local (és a dir, un element que hagi estat desplaçat a l'especificador d'ST per trasllat argumental), no cal recórrer a la creació de l'especificador d'ST. Més ben dit, en anglès (i alemany, fins a cert punt) la creació de l'especificador d'ST permet una relació entre un argument de l'Sv i T que en català és possible gràcies a la concordança. La concordança en català permet la projecció de T/ST i fer avançar la derivació de la mateixa manera que ho fa el *Reajuntament* de l'argument més prominent en anglès. Afirmer, si és aquest el cas, que la creació de l'especificador d'ST en català és obligada, encara que sigui per un *pro* i no un *pro_{EXPL}* no té gaire sentit. En canvi, si així ho requereix la derivació d'una oració, tota realització explícita d'un subjecte en català seria resultat d'un *Ajuntament* extern i comportaria la creació d'un especificador d'ST.

Una anàlisi de (13b) i (14a), alternativa a la que hem proposat a § 3.2, i que desestimaria la creació obligada de l'especificador d'ST i, per tant, el PPA, seria la següent:

6.2 Desplaçament del verb

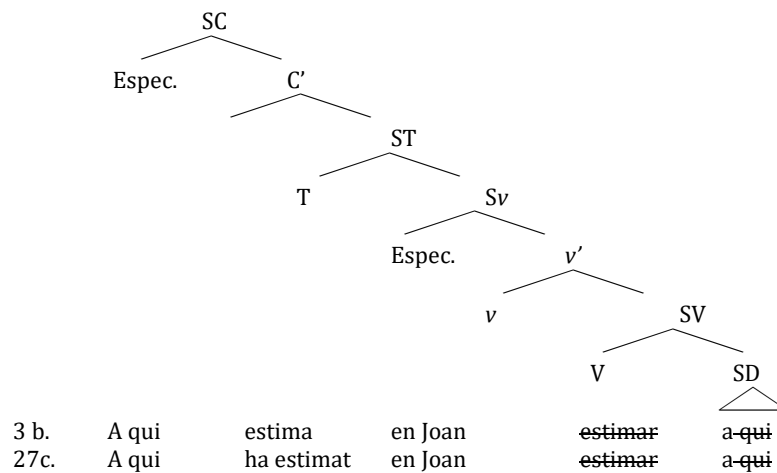
En oracions declaratives en català, i les llengües de subjecte nul romàniques en general, és necessari pensar que hi ha un desplaçament de V a T. És precisament la seva condició de llengua de subjecte nul i la seva morfologia verbal rica que dona suport a aquesta tesi. Quan a banda del verb lèxic també hi ha un verb auxiliar, hem de pensar que el verb lèxic s'uneix al verb auxiliar a T. Ho podem comprovar aplicant la prova de l'adverbi que Pollock (1989) va fer servir per a l'anglès.

- (26) a. (En Joan) sempre ha estimat l'Anna.
a'. *En Joan ha sempre estimat l'Anna.
b. En Joan no ha estimat l'Anna.
b'. *En Joan ha no estimat l'Anna.
c. Els nois tots han estimat l'Anna.
c'. *Els nois han tots estimat l'Anna.
- d. (En Joan) sempre ha estimat l'Anna?

És evident que la posició de l'adverbi entre auxiliar i verb lèxic necessària en anglès provoca agramaticalitat en català. Això suggereix una adjacència obligada entre el l'auxiliar i el verb lèxic. Només que indiquem un patró entonatiu ascendent a les oracions anteriors, veiem que aquesta necessitat també s'estén a les oracions interrogatives totals (cp. 26d). A les interrogatives objecte, mentre que en anglès i en alemany l'auxiliar es desplaça a C, en català, aquest desplaçament provocaria agramaticalitat (27c'). L'adjacència entre auxiliar i verb només es pot garantir, primer, si assumim que, també a les interrogatives, el nucli de T és el verb auxiliar juntament amb el verb lèxic i, segon, si assumim que no cal legitimar formalment l'argument extern perquè amb els trets d'ST ja en tenim prou per ancorar temporalment l'Sv.

- (27) a. [_{SC} Who has [_{ST} John loved]]?
a'. *Who John has loved?
b. [_{SC} Wen hat [_{ST} Johann geliebt]]?
b'. *Wen Johann hat geliebt?
- c. A qui ha estimat en Joan?
c'. *A qui ha en Joan estimat?

Ara ja podem recuperar l'anàlisi de (3b) que havíem suggerit a § 2.5 i modificar-la. Vegem també l'anàlisi proposada per a (27c).

Fixem-nos, ara, que són igualment bones les tres primeres interrogatives a (28). Al primer exemple, d'acord amb el que hem dit a § 3.2, pensem que l'especificador d'ST no té nucli i el verb rep la informació de finitud i concordança de T. La prosòdia de les interrogatives (28b), que la coma vol reproduir, fa pensar que tampoc aquí estem davant d'un argument desplaçat a l'especificador d'ST, però tampoc roman a l'especificador d'Sv com a (27c): cal pensar que s'ha creat per *Ajuntament* extern en una posició adjunta, que permet interpretar-lo com a tòpic. A (28c) aquesta posició és a la perifèria inicial.¹⁸ Finalment, el fet que la bona formació de (28d) sigui molt dubtosa, constitueix una altra prova que, en català, seria erroni recórrer a l'especificador d'ST per legitimar els subjectes.

- (28) a. A qui ha estimat?
 b. A qui ha estimat, en Joan?
 c. En Joan, a qui ha estimat?
 d. ??Quan en Joan estimava l'Anna?

Tant en les interrogatives objecte com les interrogatives subjecte cal pensar que els pronoms interrogatius formen el nucli de l'especificador d'SC, és on se'ls dota de força il·locutiva interrogativa. Els motius pels quals (29a) és bona i (29a'), no, són equiparables als motius que hem esmentat sobre l'adjacència d'auxiliar i verb a T.

- (29) a. Qui ha estimat l'Anna?
 a'. *Qui ha l'Anna estimat?

¹⁸ Sobre la caracterització dels subjectes topicalitzats en català, vg. Solà 1992. No ho hem caracteritzat aquí, però també pot haver-hi subjectes topicalitzats en frases declaratives, és clar.

Finalment, comprovem que a les oracions subordinades succeeix el mateix: auxiliar i verb lèxic necessàriament han d'estar adjacents (30a) i (30a').

- (30) a. Tots ens preguntem que/si en Joan ha estimat l'Anna.
 a'. Tots ens preguntem *que/si en Joan ha l'Anna estimat.

6.3 Recapitulació

Podem caracteritzar la configuració de la perifèria inicial de construccions transitives en català de la següent manera (realització explícita a la perifèria inicial marcada en gris):

Taula 11 Català: Frases declaratives del tipus (*En Joan*) sempre ha estimat l'Anna (26a)

	Ajuntament extern (opcional)		Sv		
argument extern	Espec. ST				
argument intern			✓		
	T-C	V-C	T	V-T	V
verb lèxic	x	x	x	✓	x
verb auxiliar	x	x	✓	x	x

Taula 12 Català: Frases interrogatives totals del tipus (*En Joan*) sempre ha estimat l'Anna? (26d)

	Ajuntament extern (opcional)		Sv		
argument extern	Espec. ST				
argument intern			✓		
	T-C	T	V-T	V	
verb lèxic	x	x	✓	x	
verb auxiliar	x	✓	x	x	

Taula 13 Català: Frases interrogatives objecte del tipus *A qui ha estimat en Joan?* (27c)

	Reajuntament			Espec. d'Sv	
argument extern				✓	
argument intern	Sv - Espec. d'SC				
	T-C	V-C	T	V-T	V
verb lèxic	x	x	x	✓	x
verb auxiliar	x	x	✓	x	x

Taula 14 Català: Frases interrogatives subjecte del tipus *Qui ha estimat l'Anna?* (29a)

	Reajuntament			Sv	
argument extern	Espec. d'Sv - Espec. d'SC				
argument intern				✓	
	T-C	V-C	T	V-T	V
verb lèxic	x	x	x	✓	x
verb auxiliar	x	x	✓	x	x

Taula 15 Català: Oracions subordinades del tipus *que en Joan ha estimat l'Anna* (30a)

	Ajuntament extern (opcional)		Sv		
argument extern	Espec. ST				
argument intern			✓		
	C	T-C	T	V-T	V
complementador	✓				
verb lèxic	x	x	x	✓	x
verb auxiliar	x	x	✓	x	x

7 DIFERÈNCIES OBSERVABLES ENTRE LA PERIFÈRIA INICIAL EN ANGLÈS, ALEMANY I CATALÀ

7.1 Diferències pel que fa al subjecte

L'objectiu d'aquest darrer apartat és posar de manifest les diferències i semblances entre les tres llengües pel que fa al subjecte, sintetitzar els motius pels quals es qüestiona la universalitat del PPA i, de retruc, proposar una definició més àmplia de la perifèria inicial.

Basant-nos en les dades que hem vist a les tres seccions anteriors, podem concloure que la posició on es manifesta el constituent que fa de subjecte de l'oració és la següent, en les tres llengües i els quatre tipus de derivacions que hem vist, totes amb verb transitiu (indiquem els exemples que hi fan referència entre parèntesis):

Taula 16 Posició de la manifestació del subjecte (deixem de banda subjectes dislocats)

	anglès	alemany	atalà
oracions declaratives	Espec. d'ST (17a)	Espec. d'SC (22a)	Espec. d'ST (26a)
		Espec. d'ST (22c')	
oracions interrogatives totals	Espec. d'ST (20a)	Espec. d'ST (23b)	Espec. d'ST (26d)
oracions interrogatives objecte	Espec. d'ST (20d)	Espec. d'ST (23d)	Espec. d'Sv (27c)
oracions interrogatives subjecte	Espec. d'SC (21a)	Espec. d'SC (24a)	Espec. d'SC (29a)
oracions subordinades	Espec. d'ST (5a)	Espec. d'ST (5b)	Espec. d'ST (30a)

La definició de perifèria inicial proposada per Rizzi (1997) està intrínsecament vinculada al suposat caràcter universal del PPA i, per tant, a la posició que es considera *canònica*, més elemental o esperable per al subjecte: l'especificador d'ST. El terme *posició canònica* presenta alguns problemes perquè adopta significats diferents en funció dels interessos teòrics. Si es considera encertat el PPA, la creació de l'especificador d'ST és obligatòria i la seva ocupació canònica, esperable. Efectivament, per a l'anglès i l'alemany, podem constatar que la creació de l'especificador d'ST és obligatòria, i n'hem donat motius. Ara bé, podríem qualificar de *canònica* tant la realització del nucli de l'especificador d'ST en les declaratives en anglès, com la realització del nucli de l'especificador d'SC en les declaratives en alemany, quan el subjecte va en primera posició. En les tres llengües, és *canònica* la realització del nucli de l'especificador d'SC de les oracions interrogatives subjecte.

7.2 Contra el supòsit que subjecte equival a especificador d'ST

El problema de fons rau en el supòsit que *subjecte* equival a *especificador d'ST*. En anglès, és cert, aquest supòsit és prou vàlid. En alemany, no és tan immediatament obvi i encara caldria investigar més quina anàlisi seria adequada per a les construccions sense subjecte que hem comentat a § 5.4. Però sobretot, cal recordar que hi ha motius per

pensar que en construccions amb verb transitiu finit però sense subjecte en català (vg. els exemples 13b, 14a o 28a) *no es crea l'especificador d'ST*, tot i que no volem dir pas que no hi ha cap funció gramatical de subjecte. Sí que n'hi ha, però es reflecteix en la concordança.

Una manera més unificadora de donar compte de la funció de subjecte en les tres llengües seria fixar-nos més en el rol de T, i no tant en l'especificador d'ST la creació del qual, en català, no és ni tan sols necessària. I és que la relació que T contreu amb l'argument més prominent de la capa de l'Sv és crucial per definir la condició de subjecte. En anglès i alemany aquesta relació comporta la creació de l'especificador d'ST, i per *Reajuntament*. En català, en canvi, la relació de concordança i els trets forts de T permeten ancorar temporalment l'Sv, sense necessitat de recórrer a l'especificador.

7.3 Característiques de la perifèria inicial: Proposta per a una definició àmplia

Encara que no fem servir el terme *posició canònica* o *subjecte* és evident que en la definició de Rizzi, no es contempla que l'especificador d'ST no es creï; de fet, en depèn. En vista del comentari que hem fet al respecte, convé obviar aquesta posició si volem mesurar el grau d'implicació de la perifèria inicial en la derivació d'oracions transitives de força il·locutiva declarativa o interrogativa en anglès, alemany i català. Definir quina envergadura té la perifèria inicial ens ha de servir per donar compte de la interacció entre l'estructura argumental i temàtica (*deep semantics*) i la força il·locutiva i temps (*surface semantics*). Podríem dir que, en la derivació de baix a dalt d'una frase, la perifèria inicial es desplega una vegada l'SV s'ha d'ajuntar amb els trets de finitud i concordança que, al seu torn, s'han d'ajuntar amb els trets de força il·locutiva. En aquest sentit, podríem equiparar la perifèria inicial amb l'esfera de *surface semantics* i proposar que:

- (31) La perifèria inicial és el domini de la projecció de temps, finitud i concordança i la força il·locutiva d'una oració.

Aquesta definició, en comparació amb la de Rizzi, potser és més sensible a la variació interlingüística que hem estudiat, determinada, justament i en gran mesura, per una manifestació diferent de la funció gramatical de subjecte. Sobretot, però, evita una vinculació indirecta amb el PPA.

8 CONCLUSIONS

En aquest treball final de grau s'han presentat, a partir de dades primeres, diferències estructurals a la perifèria inicial en anglès, alemany i català. En vista d'aquestes diferències, s'ha analitzat la rellevància del Principi de Projecció Ampliat en les tres llengües. Conscients d'un biaix anglosaxó en els treballs de sintaxi (només cal fer una ullada a la bibliografia d'aquest treball), hem proposat que l'obligatorietat d'un subjecte, encara que sigui el·líptic, i la consegüent creació obligatòria d'un especificador d'ST no és gaire sostenible en una llengua de subjecte nul com el català.

De retruc, hem suggerit que no és necessari lligar el domini de la perifèria inicial al compliment del PPA, i hem defensat una definició per a la perifèria inicial més sensible a les variacions interlingüístiques.

BIBLIOGRAFIA

- BARTRA KAUFMANN, A. (2002). La passiva i les construccions que s'hi relacionen. Dins SOLÀ, J. LLORET, M.R., MASCARÓ, J. & PÉREZ SALDANYA, M. *Gramàtica del català contemporani*. (2111-2179). Editorial Empúries.
- BELLETTI, A. (ed.). (2004). *Structures and Beyond: The Cartography of Syntactic Structures* (vol. 3). Oxford University Press.
- BIBERAUER, T.; ROBERTS, I. (2010). Subjects, tense and verb-movement. *Parametric variation: Null subjects in minimalist theory*. (263-303). Cambridge University Press.
- BORER, H. (1989). Anaphoric Agr. Dins JAEGGLI, O. and SAFIR, K. (eds.): *The Null Subject Parameter*. (69-109). Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, Boston, London.
- CHOMSKY, N. (1965). *Aspects of Theory of Syntax*. MIT Press.
- CHOMSKY, N. (1981). A note on non-control PRO. (Vol. 3, 1-11). *Journal of Linguistic Research*.
- CHOMSKY, N. (1986). *Knowledge of language: Its Nature, Origin, and Use*. Greenwood Publishing Group.
- CHOMSKY, N. (1993). *Lectures on Government and Binding: The Pisa lectures*. (Vol. 9). Walter de Gruyter.
- CHOMSKY, N. (1994). *Bare Phrase Structure*. (Vol. 8). MIT Press.
- CHOMSKY, N.; KEYSER, S. J. (1982). *Some Concepts and Consequences of the Theory of Government and Binding*. MIT Press.
- CINQUE, G. (1999). *Adverbs and Functional Heads: A cross-linguistic perspective*. Oxford University Press.
- CINQUE, G. (Ed.). (2002). *Functional Structure in DP and IP: The Cartography of Syntactic Structures*. (Vol. 1). Oxford University Press.
- FORTUNY, J. (2008). *The Emergence of Order in Syntax*. (Vol. 119). John Benjamins Publishing.
- HAEGEMAN, L. (1991). *Introduction to Government and Binding Theory*. (Vol. 2). Oxford Blackwell.
- HAEGEMAN, L. (2006). *Thinking Syntactically: A Guide to Argumentation and Analysis*. Oxford Blackwell.
- HAEGEMAN, L. (2012). *Adverbial Clauses, Main Clause Phenomena, and Composition of the Left Periphery: The cartography of syntactic structures*. (Vol. 8). Oxford University Press.
- HAIDER, H. (2006). *Mittelfeld Phenomena*. Dins M. Everaert & H. van Riemsdijk (eds.): *The Blackwell Companion to Syntax*. (Vol. 3, S. 204-274). Oxford Blackwell
- HORNSTEIN, N., NUNES, J., & GROHMANN, K. K. (2005). *Understanding Minimalism*. Cambridge University Press.

HUDDLESTON, R.; PULLUM, G. K. (2002). *The Cambridge Grammar of English Language*. Cambridge University Press.

LONGOBARDI, G. (1994). Reference and proper names: A theory of N-movement in syntax and logical form. (609-665). *Linguistic Inquiry*.

MARANTZ, A. (1984). *On the Nature of Grammatical Relations*. MIT Press.

PLATZACK, C. (2004). *Agreement and null subjects*. Nordlyd Arctic University of Norway.

POLLOCK, J. Y. (1989). Verb movement, universal grammar, and the structure of IP. (Vol. 20, 365-424). *Linguistic Inquiry*.

RIZZI, L. (1997). The fine structure of the left periphery. *Elements of grammar*. (281-337). Springer, Dordrecht.

RIZZI, L. (Ed.). (2004). *The structure of CP and IP: The Cartography of Syntactic Structures*. (Vol. 2). Oxford University Press.

ROBERTS, I. (1997). *Comparative Syntax*. Arnold.

ROSSELLÓ, J. (2000). A Minimalist Approach to the Null Subject Parameter. (97-128). *Catalan working papers in linguistics*.

ROSSELLÓ, J. (2002). El SV, I: Verb i arguments verbals. Dins SOLÀ, J., LLORET, M.R., MASCARÓ, J. & PÉREZ SALDANYA, M. *Gramàtica del català contemporani*. (1853-1949). Editorial Empúries.

ROSSELLÓ, J. (2008). *Introducció a la sintaxi*. (Dossier de l'assignatura de sintaxi, del Grau en lingüística de la Universitat de Barcelona).

SOLÀ, J. (1992). *Agreement and Subjects*. Tesi doctoral. Universitat Autònoma de Barcelona.

VALLDUVÍ, E. (2002). L'oració com a unitat informativa. Dins SOLÀ, J., LLORET, M.R., MASCARÓ, J. & PÉREZ SALDANYA, M. *Gramàtica del català contemporani*. (1221-1279). Editorial Empúries.

VAN VALIN, R. (2001). *Introduction to Syntax*. Cambridge University Press.

VIKNER, S. (2006). Object shift (392-436). Dins EVERAERT, M., & VAN RIEMSDIJK, H. (2006). *The Blackwell Companion to Syntax*. Oxford Blackwell.